

SAMIT SUPRUŽNIKA ZAGREB EUROPSKIH HRVATSKA ČELNIKA

u svrhu pokretanja Mreže za

PREVENCIJU DEBLJINE U DJECE

unutar Europske regije Svjetske zdravstvene organizacije (SZO)

ZAGREBAČKA DEKLARACIJA

9.-10. SVIBNJA 2023.
WESTIN ZAGREB HOTEL

REPUBLIKA
HRVATSKA

World Health
Organization

European Region

Debljina je kompleksna multifaktorska bolest definirana prekomjernim nakupljanjem masnog tkiva. Ima dalekosežne posljedice, kako na individualnoj razini (povezuje se s povećanim rizikom za nastanak mnogih zdravstvenih i socijalnih problema, posebice kardiovaskularnih bolesti, šećerne bolesti tipa 2 i raka te sa smanjenom kvalitetom života i funkcionalnih sposobnosti), tako i zbog toga što značajno opterećuje sustave zdravstvene skrbi i financijske sustave istih.

Pravi utjecaj epidemije debljine u našoj regiji iskusili smo tijekom pandemije COVID-19. Kod ljudi s prekomjernom tjelesnom masom postojala je veća vjerojatnost da će doživjeti teži ishod bolesti iz širokog spektra manifestacija COVID-19 te da će biti primljeni na intenzivno liječenje ili preminuti. Nadalje, ograničenja povezana s COVID-19 u mnogim su slučajevima rezultirala smanjenjem tjelesne aktivnosti i većim pristupom nezdravoj hrani, osobito kod djece, zbog zatvaranja škola, više vremena provedenog ispred ekrana i poremećenog pristupa zdravim školskim obrocima.

Mi, supružnici europskih čelnika, okupljeni u Zagrebu, Hrvatska, na našem inauguralnom Samitu, radi pokretanja Mreže za prevenciju debljine u djece unutar Europske regije Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), odnosno podizanja svijesti o gorućem problemu prekomjerne tjelesne mase i debljine u djece, koji pogađa oko jednu trećinu djece u regiji,

SUGLASNI SMO O SLJEDEĆEM:

Priznajemo važnost podizanja svijesti o debljini i o tome kako ti problemi utječu na djecu i naše buduće generacije, uzimajući u obzir prava djece, njihovu dobrobit i negativne učinke stigmatizacije povezane s debljinom.

Prepoznajemo važnost i nužnost vodstva i zagovaranja, putem svih relevantnih platformi i međunarodnih foruma, radi ubrzanja radnji usmjerenih prema zaustavljanju debljine u djece na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Podržavamo zajednički rad, koji je nužan, na višesektorskoj i međusektorskoj razini u relevantnim područjima i disciplinama kako bismo pronašli inovativna rješenja za promicanje dojenja, unapređenje prehrane (zdrave i uravnotežene prehrane), jačanje održivih i sigurnih prehrambenih sustava, smanjenje sjedilačkih navika i povećanje tjelesne aktivnosti djece od najranije dobi. Ove strategije su se pokazale učinkovitima u prevenciji debljine i promicanju cjelokupnog zdravlja.

Naglašavamo važnost sveobuhvatnog pristupa i inicijativa za stvaranje prostora u kojem se dijalog o rješavanju pitanja debljine može odvijati te polučiti rezultate, time podupirući planiranje za održivu budućnost. Debljina je društveni problem; njegovo rješavanje zahtijeva politike širom društva i suradnju s cijelim sustavom (uključujući odrasle i roditelje) kako bi se potaknulo donošenje zdravih odluka.

Potvrđujemo kako imamo odgovornost raditi zajedno na promicanju i stvaranju zdravih okruženja gdje djeca imaju pristup zdravijoj prehrani i tjelesnoj aktivnosti (vidi Dodatak 1).

Obvezujemo se uložiti svoje pojedinačne i zajedničke napore u uklanjanje prepreka te u promicanje i unapređenje mogućnosti za smislen angažman sa svim relevantnim kreatorima politika i dionicima koji mogu utjecati na promjene i unijeti promjene vezane uz prevenciju debljine u djece.

Snažno smo posvećeni pojedinačnim i zajedničkim naporima i suradnji kako bismo poboljšali okvire, sustave, strategije i programe za dugoročne politike, koje su utemeljene na dokazima i usmjerene prema čovjeku, u svrhu rješavanja problema rastuće stope debljine u djece.

Uzimajući u obzir kako podupiranje radnji za rješavanje rastućeg izazova debljine zahtijeva donošenje sustavnih, višesektorskih i međusektorskih politika, prepoznajemo potrebu za osnivanjem Europskog centra Svjetske zdravstvene organizacije za prevenciju debljine u djece.

DODATAK 1*

Odabrane preporuke o politikama za smanjenje debljine u djece

Prehrana	Tjelesna aktivnost
<ul style="list-style-type: none">Ograničiti prodaju, oglašavanje (uključujući internetsko oglašavanje) i veličine porcija nezdrave hraneOsigurati subvencije za povećanje konzumacije voća i povrćaPrikazati oznake nutritivne vrijednosti na prednjoj strani ambalaža, na svim namirnicama, i time povećati pristup potrošača prehrambenim informacijama te ih informirati kako bi birali zdravoRazviti univerzalni sustav kako bi se poboljšao utjecaj sustava označavanja na prednjoj strani ambalažaVoditi medijske kampanje o zdravoj prehrani, uključujući kampanje na društvenim mrežama (promicati zdrav stil života i stvoriti potražnju za zdravijim navikama)Odrediti gdje i kako mogu poslovati prodajna mjesta s hranomProvoditi politiku javne nabave i posluživanja zdrave hrane; zahtijevati da sva hrana i piće koji se poslužuju ili prodaju u javnim ustanovama (poput škola) pridonose promicanju zdrave prehraneKontrolirati okupljanje prodajnih mjesta s nezdravom hranom oko srednjih škola, kako bi se podržali naponi unutar školaProvoditi mjere za poticanje reformulacije (npr. smanjenje soli, masti i šećera u prerađenoj hrani)Smanjiti potrošnju šećera učinkovitim oporezivanjem šećerom zaslađenih pićaProširiti oporezivanje nezdravih prehrambenih proizvoda, uključujući onih s visokim udjelom masti, šećera i soliNametnuti ograničenja na veće količine kupnje i akcijske cijene nezdrave hrane	<ul style="list-style-type: none">Omogućiti praktičan i siguran pristup kvalitetnim otvorenim prostorima na javnim mjestimaPotaknuti aktivno putovanje osiguravanjem sigurnih pješačkih staza i lokalnih biciklističkih staza te stvaranjem "pješačkih autobusa" [eng: walking buses] za djecu koja pohađaju lokalne obrazovne ustanoveOsigurati da urbano i ruralno planiranje u obzir uzimaju gustoću stanovanja, povezanost uličnih mreža koje uključuju nogostupe, lak pristup raznim odredištima i pristup javnom prijevozuVoditi kampanje putem masovnih medija i obrazovne programe u zajednici te motivacijske i ekološke programe o tjelesnoj aktivnostiOmogućiti savjetovanja o tjelesnoj aktivnosti i upućivanje u okviru rutinskih usluga primarne zdravstvene zaštite, kroz kraće intervencije
	Promicanje dojenja <ul style="list-style-type: none">Provoditi kampanje radi informiranja o prednostima isključivog dojenja u prvih 6 mjeseci života, uz dohranu do dvije godine i višeProvoditi Inicijativu „Rodilišta - prijatelji djece“ SZO i UNICEF-a** kako bi se majkama omogućilo dojenje, uz obuku zdravstvenih djelatnika za pružanje potpore laktacijiOmogućiti univerzalni plaćeni roditeljni dopust, prikladne nacionalne politike rada i podršku na radnom mjestu za dojenje, zajedno sa zakonima za zaštitu dojenja u javnostiOgraničiti neprikladno oglašavanje zamjenskih proizvoda za majčino mlijeko, kako je navedeno u Međunarodnom pravilniku o načinu reklamiranja i prodaje nadomjestaka za majčino mlijekoPotaknuti zdravo uvođenje čvrste hrane kroz reformulaciju hrane za dojenčad kako bi se poboljšao njezin nutritivni profil, uz točno označavanje tih proizvoda

* Fond Ujedinjenih naroda za djecu

** Preuzeto i prilagođeno iz: WHO European Regional Obesity Report 2022. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2022 (<https://apps.who.int/iris/handle/10665/353747>, pristupljeno 10. studenog 2022.). Nije pravno obvezujući dokument. Ovaj Dodatak sadrži izbor preporuka koje su prethodno objavljene u izvješćima i rezolucijama SZO-a.

Jaslice, vrtići i škole	Podrška roditeljima
<ul style="list-style-type: none"> • Provoditi programe na razini cijele škole koji uključuju kvalitetnu tjelesnu i zdravstvenu kulturu; osigurati dostupnost odgovarajućih objekata i programa (uključujući aktivne rekreacijske odmore) kako bi se podržala tjelesna aktivnost za svu djecu • Uspostaviti okvire za promicanje zdravlja u jaslicama i vrtićima • Osigurati zdrave i besplatne ili subvencionirane obroke; posebno u ranoj školskoj dobi i za djecu iz kućanstava s niskim prihodima • Osigurati sigurnu vodu za piće u svim školama • Provoditi obvezujuće nacionalne prehrambene standarde za škole koji uključuju kriterije kvalitete prehrane • Uvesti obvezno obrazovanje o prehrani u školski kurikulum • Provoditi obrazovanje i savjetovanje o prehrani u školama kako bi se povećao unos voća i povrća • Učiniti svaku školu "školom koja promiče zdravlje" podržavanjem provedbe i održavanja te širenjem inicijativa • Provoditi poticanje u školama [eng: <i>nudging in education</i>] radi pružanja podrške zdravoj prehrani 	<ul style="list-style-type: none"> • Pratiti i savjetovati o prehrani i tjelovježbi prije i tijekom trudnoće, što može poslužiti za unapređenje zdravstvene pismenosti te ponašanja vezanih uz prehranu i tjelesnu aktivnost • Osigurati vaučere za hranu za nove roditelje, kako bi se subvencionirala kupnja zdrave hrane <p data-bbox="818 533 1139 566">Upravljanje tjelesnom masom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omogućiti svojoj djeci koja žive s prekomjernom tjelesnom masom i debljinom pristup pravednim, integriranim uslugama zdravstvene skrbi radi upravljanja bolešću, u okviru univerzalne zdravstvene zaštite, posebno pružajući pristup obiteljskim, višekomponentnim uslugama za kontrolu tjelesne mase s naglaskom na životni stil <p data-bbox="818 972 1206 1005">Bihevioralni i kulturološki čimbenici</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uklopiti bihevioralne i kulturološke čimbenike u razvoj učinkovitih informativnih kampanja (uključujući društvenih) vezanih uz tjelesnu aktivnost, zdravu prehranu i preporuke SZO-a
Praćenje i nadzor debljine u djece i čimbenika rizika	
<ul style="list-style-type: none"> • Primjerice, putem Europske inicijative za praćenje debljine u djece SZO-a, Istraživanja o zdravstvenom ponašanju učenika i nadzora prakse dojenja 	

